

Position Paper Groeifonds CNV, FNV, VCP

Ten behoeve van de hoorzitting 'Groeifonds' van de Vaste Commissie Economische Zaken en Klimaat d.d. 27 oktober 2020.

Helaas zijn de vakbonden niet uitgenodigd voor de hoorzitting Groeifonds. In de ogen van de vakbonden een gemiste kans, daar het succes van de investeringen en projecten gedaan vanuit het Groeifonds succesvoller zijn wanneer gebruik wordt gemaakt van de kennis en het draagvlak van sociale partners. Het aansluiten van scholingscampagnes bij lopende activiteiten die sociale partners reeds ontplooiën, zoals op het terrein van een 'leven lang ontwikkelen' vergroot de doelmatigheid. De vakbonden willen middels dit schrijven u op de hoogte stellen van hun opmerkingen bij het Groeifonds.

De begroting 2021 staat in het teken van het bestrijden van de coronacrisis en het bevorderen van het economisch herstel op korte en lange termijn. Het kabinet wil investeren in vertrouwen, veerkracht en verdienvermogen en het kabinet geeft in de Miljoenennota aan de brede welvaart te willen vergroten en banen te willen behouden. CNV, FNV en VCP steunen dat streven, maar vinden dat dat beter kan. De uitwerking van het Groeifonds is te vrijblijvend, sluit slecht aan bij het Europese RRF investeringsfonds en de betrokkenheid van sociale partners om draagvlak te creëren ontbreekt. Verspilling van schaarse middelen dreigt daarmee.

In de brief van de minister van Economische Zaken en Klimaat en de minister van Financiën aan uw Kamer van 7 september jongstleden¹ valt te lezen dat het Groeifonds tot doel heeft het lange termijn verdienvermogen van de Nederlandse economie te versterken door investeringen te steunen gericht op scholing, R&D en investeringen in bereikbaarheid en transitie. Daarbij zijn wij verheugd te lezen dat een hogere economische groei geen doel op zich is, maar een middel om maatschappelijke doelstellingen en welvaart in brede zin te bevorderen en waarvan iedereen de vruchten moet plukken.

CNV, FNV en VCP zijn van mening dat het beoogde doel van het Groeifonds om de lange termijn brede welvaart te steunen, in de huidige uitwerking van het Groeifonds niet voldoende geborgd is en beter kan. Daarvoor willen wij een aantal zaken met nadruk benoemen.

Ten eerste zijn de vergroeningsdoelstellingen van het Groeifonds te vrijblijvend. Als vergroening het doel van het Groeifonds is moeten investeringen daadwerkelijk bijdragen aan verduurzaming. In de uitwerking van het Groeifonds worden hier geen duidelijke kaders gesteld.

Ten tweede is vooraf niet duidelijk welk deel van de budgettaire ruimte toegekend gaat worden aan de drie genoemde segmenten scholing, R&D en investeringen. De argumentatie hiervoor is dat de meest kansrijke projecten wellicht niet precies een op een verdeeld zijn over de segmenten. Op zich is dat een goed argument. Toch zijn wij voor een sterkere budgettaire scheiding van de uitgaven aan scholing, R&D en infrastructuur. Wij schatten in dat de welzijnswinst van klassieke infrastructurele projecten veel makkelijker cijfermatig te onderbouwen is dan scholings- en R&D-projecten. Het rendement van scholing en R&D zijn moeilijker te bepalen, maar zijn wellicht nog meer dan infrastructurele aanpassingen essentieel voor een opleving van de arbeidsproductiviteitsgroei in Nederland en dus zeer belangrijk voor het toekomstig verdienvermogen. Dit moet beter geborgd worden door het aanbrengen van budgettaire scheiding.

¹ Kenmerk 2020-0000167403

Ten derde is de kennis van sociale partners nergens opgenomen in de uitvoering van het Groeifonds. Belangrijke kennis, draagvlak en samenloop met Europese investeringsbronnen komt daarmee onder druk te staan. Daarnaast is betrokkenheid van sociale partners cruciaal om de investeringen vanuit dit fonds te laten aansluiten op de activiteiten zoals sociale partners die ontplooiën op het terrein van een 'leven lang ontwikkelen'.

- Vakbonden en Werkgeversorganisaties zijn al jaren op zoek met elkaar naar de oorzaken van de afname van de arbeidsproductiviteitsgroei. Daarbij is veel kennis opgedaan die waardevol is bij het beoordelen van investeringen die bedoeld zijn om het verdienvermogen te ondersteunen. De knelpunten binnen scholing, R&D en infrastructuur kunnen door sociale partners vanuit het veld zo aangedragen worden. Kennis waarvan het kabinet al vele malen via de SER of meer recentelijk de Denktank dankbaar gebruik van heeft gemaakt. Daarnaast gaan de sociale partners binnen de SER op zeer korte termijn aan de slag met het advies over sociale innovatie, een essentieel onderdeel van effectieve innovatie. Deze kennis is daarom van wezenlijk belang voor de keuzes in het Groeifonds.
- Als lange termijn welzijn het doel van het Groeifonds is. Dan is het onbegrijpelijk dat de belangen van werknemers die vallen onder de voorgestelde projecten nergens vertegenwoordigd zijn. Als de recente crisis een ding heeft duidelijk gemaakt dan is het wel dat zekerheid rond werk en inkomen essentieel is voor welzijn. CNV, FNV en VCP weten als geen ander waar de kwaliteit van werk onder druk staat en hoe die gewaarborgd en versterkt kan worden binnen projecten.
- Professionals op de werkvloer hebben veel inzicht in de manier waarop het werk technisch en qua organisatie efficiënter uitgevoerd kan worden. Dit proces van sociale innovatie kan alleen dan tot stand komen wanneer de betrokkenheid van de professionals op de werkvloer geborgd is in de projecten.
- De RRF-fondsen vanuit Europa sluiten aan bij de landen specifieke aanbevelingen 2019 en 2020. Voor cofinanciering van zware projecten is het zaak de randvoorwaarden rond het Groeifonds in lijn te brengen met de landen specifieke aanbevelingen.
- Eén van de investeringsterreinen van het fonds is kennisontwikkeling. Hierbij gaat het nadrukkelijk om een 'leven lang ontwikkelen' van werkenden. In bijlage A van de kabinetsbrief van 7 september 2020 jl. staat dat als volgt omschreven: "Belangrijk is bovendien dat we ook na de schoolcarrière en collegebanken blijven leren. Scholing en omscholing tijdens de loopbaan moet veel gebruikelijker worden dan ze nu zijn. Met een investeringsimpuls in menselijk kapitaal kan op deze terreinen een sprong worden gemaakt." Dit is een terrein waar met name sociale partners allerlei activiteiten op ontplooiën. Wil een investering vanuit het Groeifonds het gewenste effect sorteren, is het absolute noodzaak dat een dergelijke investering aansluit op de activiteiten van sociale partners op dit terrein en deze activiteiten ondersteunt en stimuleert. Betrokkenheid bij de keuze van investeringen is dus noodzakelijk.
- De regeling dient ondersteunend te zijn aan het vergroten van de brede welvaart en andere publieke doelen voor de lange termijn, zoals bijvoorbeeld de klimaatdoelen.
- De regeling moet gericht zijn op duurzame en hoogwaardige waarden- en banencreatie.

CNV, FNV en VCP vragen de Tweede Kamer dan ook kritisch te kijken naar de inrichting en uitvoering van het Groeifonds, hierbij nadrukkelijk ook aandacht te vragen voor de noodzaak om de arbeidsproductiviteit te verhogen en daarvoor de vakbonden en professionals een rol te geven in het Groeifonds en/of de uitvoering en selectie van projecten. Het toekomstig verdienvermogen van Nederland is afhankelijk van de werkenden. Het zou een gemiste kans en een groot risico zijn als hier geen oog voor is in het Groeifonds en de projecten die eruit gefinancierd worden.